

Kirkkonummen Keskusmetsän yleissuunnitelma

12.12.2024

Sisältö

Johdanto	3
Yleissuunnitelman taustaa	4
Yleissuunnitelman laatiminen	5
Yleissuunnitelma lyhyesti	6
Metsänhoito ja metsästys	7
Kaavoitustilanne	8
Topografia	9
Keskusmetsän helmiä	10
Polku- ja metsätieverkosto	15
Paranteesin aika	16
Luonnonsuojelualueet ja arvokohteet	17
Muut lähialueen arvokohteet, nähtävyydet ja maamerkit	18
Opastus ja pysäköinti	19
Yhteydet Keskusmetsään	20
Yleissuunnitelman reitistö	21

Valokuvat FCG:n ellei kuvan yhteydessä ole muuta mainittu

Johdanto

Kirkkonummen Keskusmetsä on laaja, noin neljän neliökilometrin laajuinen metsäalue, joka sijaitsee Kirkkonummen keskustan ja Masalan välisellä alueella. Metsä on osa Helsingin seudun viherkehää ja toimii tärkeänä lähimetsänä sekä retkikohteena alueen asukkaille.

Keskusmetsän maasto on monipuolinen ja vaihteleva. Alueelta löytyy erilaisia metsätyppejä, kuten kuusimetsiä, mäntymetsiä ja lehtimetsiä. Lisäksi siellä on soita, peltoja, niittyjä, jyrkänteitä ja rotkoja. Metsässä on myös useita kallioita ja kallioalueita, jotka tarjoavat hienoja näkymiä ja mielenkiintoisia retkikohteita.

Alueella on metsäteitä, jotka muodostavat polkujen kanssa melko tiheän reittiverkoston. Alueella ei ole valmiiksi rakennettuja polkuyhteyksiä, vaan ne ovat syntyneet luonnollisen kulutuksen kautta. Leveiden metsäteiden yhteydet painottuvat pääosin etelä-pohjoissuuntaan ja ovat yleensä umpiteitä, jotka eivät ole lähtökohtaisesti tarkoitettu virkistyskäyttöön. Metsäteillä saattaa liikkua isoja metsäkoneita tai rekkoja. Länsi-itä sunnassa ei ole helppoa metsätie- tai polkuyhteyttä keskustan puolelta Masalaan.

Kirkkonummen kunta käynnisti 2019 yleispiirteisen yleissuunnitelman laatimisen Keskusmetsän alueelle sen tulevaisuuden kehittämisestä. Sekä kesä- että talvireitistölle on todettu olevan tarvetta.

Yleissuunnitelman taustaa

Kirkkonummen kunta on kehittämässä Keskusmetsän aluetta tärkeänä Kirkkonummen keskustaa, sekä Jorvaksen ja Masalan keskustoja yhdistävänä ulkoilualueena. Keskustoja ja niiden urheilupaikkoja on tarkoitus yhdistää esteettömällä ja ympärivuoden kuljettavalla laatuikäytävällä, jonka varteen myös uudet kaavoitettavana olevat Kvisin ja Pohjois-Jorvaksen asemakaava-alueet yhdistyvät.

Pääreitti helpottaa ja sujuvoittaa pyörällä ja jalkaisin tapahtuvaa asiointiliikennettä niin Kirkkonummen keskustan kuin Masalan suuntaan. Liikkuminen keskellä metsää, mutta asuntoalueiden lähellä tuntuu turvalliselta ja miellyttävältä. Esteettömyyden toteutuksessa huomioidaan myös liikuntaesteiset ja näkövammaiset.

Alue on suosittu ulkoilualue ja siellä on paljon rakentamattomia polkuja ja reittejä sekä talousmetsien hoitoa helpottavia metsäautoteitä. Suunnitelmalla myös halutaan ohjata kulku rakennetuille reiteille, mikä vähentää maaston kulumista. Rakennetut polut ovat tasaisempia ja selkeämpiä, mikä helpottaa liikkumista.

Yleissuunnitelman laatiminen

Yleissuunnitelman on laatinut FCG Finnish Consulting Group Oy yhteistyössä Kirkkonummen kunnan kanssa. Työtä on ohjannut Kirkkonummen kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut yhteistyössä liikuntatoimen ja luonnonsuojelun kanssa.

Työn aikana tehtiin maastokäyntejä (28.8.2020 ja 25.10.2023), joissa havainnoitiin mm. alueen luonnon nähtävyyksiä sekä topografiaa ja sen soveltuvuutta pääreitille. Lisäksi aineistoa on saatu paikalliselta nuorten partiotoimintaa vetävältä paikkatietoasiantuntijalta. Yleissuunnittelun yhteydessä on kuultu myös alueen maanomistajia info- ja keskustelutilaisuudessa (11.9.2024). Maanomistajat toivovat, että ulkoilu ei häiritse metsänhoitotoimenpiteitä eikä se rajoita metsästystä alueella.

Keskusmetsää on tarkoitus kehittää niin, että sinne suuntautuva ulkoilu ja virkistäytyminen toteutetaan alueen pääkäyttötarkoituksen eli maa- ja metsätalouden ehdoilla. Alueella sijaitsevat luonnonsuojelualueet sekä yleiskaavoituksen lähtötiedoksi laaditut luontoselvityksen pohjalta tunnistetut luonnon erityispiirteet otetaan huomioon suunnittelussa kuten myös maisema-alueet.

Alueen topografian mahdollistamat näköalapaikat pyritään liittämään reittien yhteyteen. Keskusmetsän luontoarvot on tarkoitus saada alueella liikkuvien tietoon kehittämällä niitä koskeva mobiilisovellus. Alueella olevia metsäautoteitä hyödynnetään mahdollisimman paljon yhteyksinä. Kulkuyhteydet toteutetaan vaiheittain maanomistajien näkemyksiä kuunnellen.

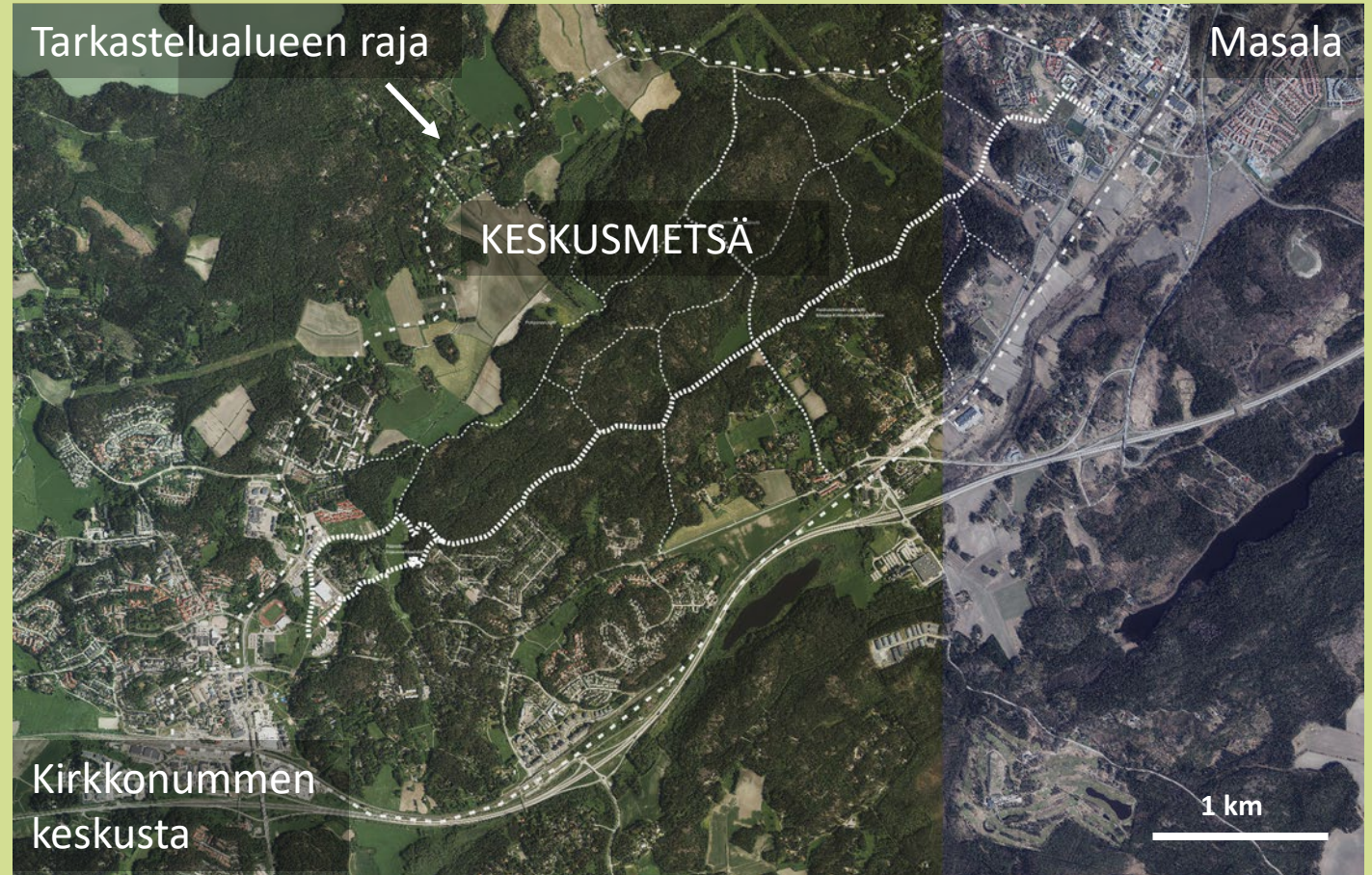
Yleissuunnitelma lyhyesti

Yleissuunnitelmassa esitetään Keskusmetsän reittiverkosto ja reittien hierarkia.

Reitit kytkeytyvät jo rakennettuihin reitteihin ja osayleis- sekä asemakaavoissa esitettyihin reitteihin. Yhdyskuntateknisen lautakunnan tavoitteena jo vuodelta 2013 on ollut, että viereisten asuntoalueiden virkistysalueet tulee keskittää laajemmiksi kokonaisuuksiksi Keskusmetsään tukeutuen.

Laadukkaasti toteutettava pääreitti ja sitä tukevat muut reitit toteutetaan vaiheittain erillisen päätöksen mukaisesti. Pääreitin varren maanomistajilla on ollut mahdollisuus kommentoida suunnitelmaluonnosta.

Reitistö on ohjeellinen ja reittien tarkempi sijainti määräytyy myöhemmin laadittavissa tarkemmissa suunnitelmissa, jonka yhteydessä paikalliset olosuhteet (mm. maasto, kasvillisuus, hulevedet) ovat selvitettävä tarkemmin.

Metsänhoito ja metsästys

Metsänhoitotoimenpiteiden osalta avohakkuuta rajoitetaan Pohjois-Jorvaksen asemakaavassa Keskusmetsän alueella. Kvisin asemakaavaehdotuksessa avohakkuukieltä ei ole.

Alueen metsä on suurelta osin talousmetsää, mäntyä ja kuusta. Jonkin verran on myös lehtipuuvaltaista metsää. Metsän kehitysluokat vaihtelevat taimikoista varttuneeseen metsään. Alueelta löytyy myös avoimia maatalousalueita ja kalliomaata sekä tuoreita hakkuualueita. Osa metsästä on jouto- tai kitumaata, jolla ei todennäköisesti ole metsätaloudelle merkitystä.

Metsätaloustoiminta tarvitsee jatkossakin alueen metsäajoteitä. Metsänomistajille on luvattu, että ulkoilijoille varoitetaan esimerkiksi varoituskylteillä alueella liikkuvista metsäajoneuvoista.

Metsästyksen turvallisuuskysymyksiin kehitettävällä ulkoiluun painottuvalla alueella tulisi kiinnittää erityistä huomiota, kun alueen asukasluku ja sen myötä myös metsän kävijöiden määrä kaavoituksen toteutuksen myötä kasvaa.

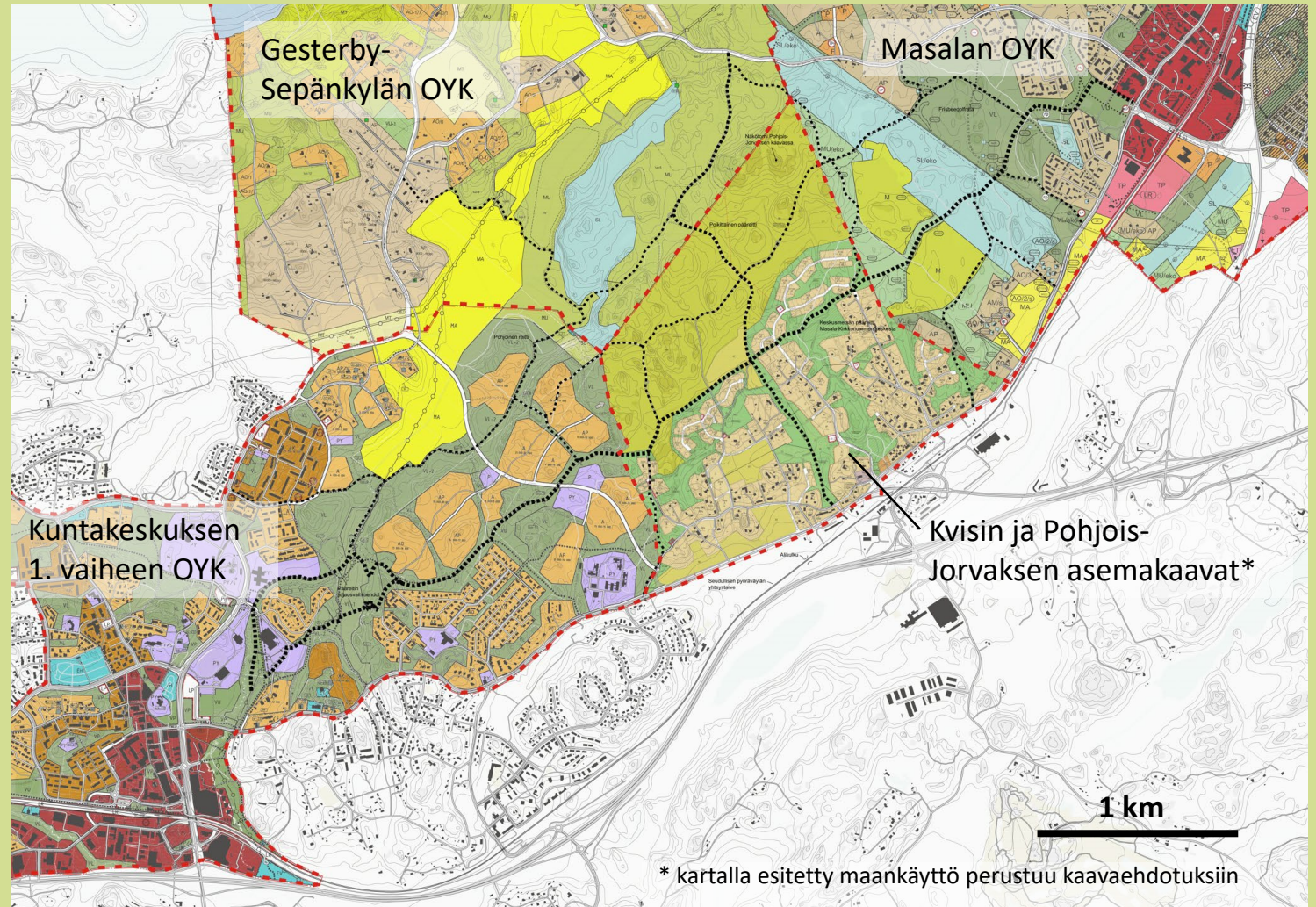

Kaavoitustilanne

Keskusmetsä sijoittuu Masalan, Gesterby-Sepänkylän ja Kuntakeskuksen 1. vaiheen osayleiskaavojen alueille sekä Kvisin ja Pohjois-Jorvaksen asemakaavaehdotusten alueille.

Osayleiskaavoissa on esitetty yleispiirteisesti suunniteltu maankäyttö, joka tarkentuu alueiden asemakaavoitusten yhteydessä. Osayleiskaavoissa on huomioitu viherverkosto sekä virkistysreitit niiden kautta. Keskusmetsän reitistö noudattaa pitkälti osayleiskaavoissa esitettyä reitistöä. Tarkemmassa asemakaavoituksessa tulee huomioida alueen erityiskohteet, mm. pirunpeltojen ja näköalapaikkojen säilyminen.

Tarkempi sijainti reiteille on suunniteltu Kvisin ja Pohjois-Jorvaksen asemakaavaehdotuksissa.

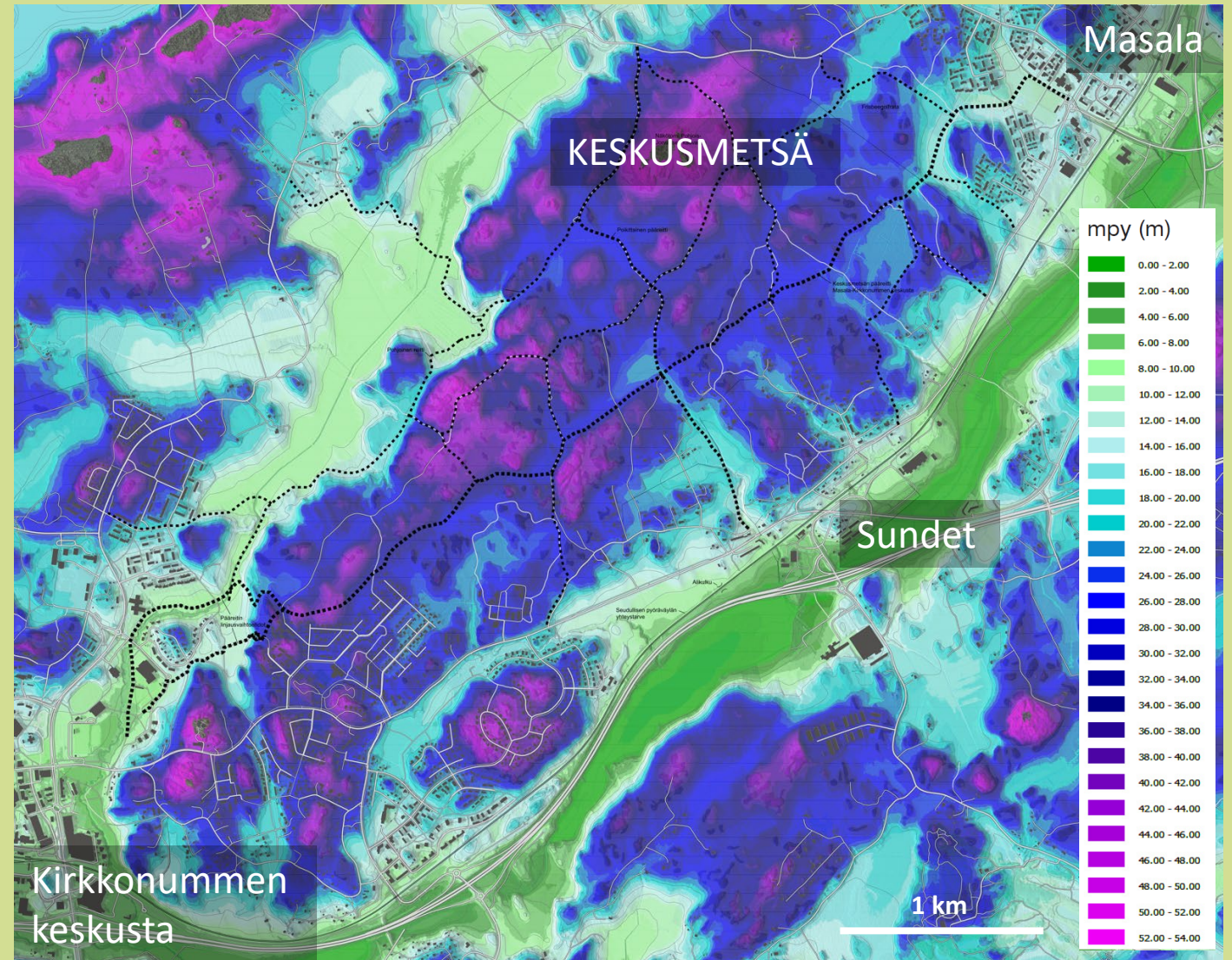

Topografia

Keskusmetsän alue sijoittuu yläkööalueelle Gesterby-Sepänkylän välisen peltolaakson ja Sundetin väliin.

Maastonmuodot ovat monimuotoisia, ja maisemaa hallitsevat metsäiset kalliomäet, jotka kohoavat korkeimmillaan lähes 60 metriin merenpinnasta.

Keskusmetsän pääreitistö myötäilee kallioharjanteita sijoittuen mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman loivien rinteiden kohdalle.

Keskusmetsän helmiä

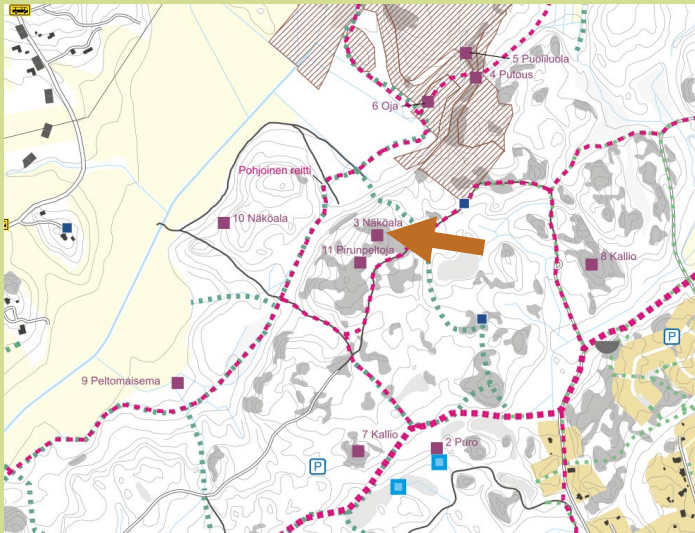
Keskusmetsästä löytyy useita kauniita ja erikoisia luonnonnähtävyyksiä, kuten putous, luola, pirunpelto ja siirtolohkareita.

Näköalakallio

Upea näköala avautuu kalliolta pohjoiseen. Korkeusero alempana näkyvälle pellolle on 40 metriä. Paikalla on joskus sijainnut kolmiomittaustorni.

Paikka on suosittu taukopaikka ympäri vuoden. Kallion päälle on asetettu tukki, jota käytetään penkinä.

Karttaselitteet löytyvät sivulta 21

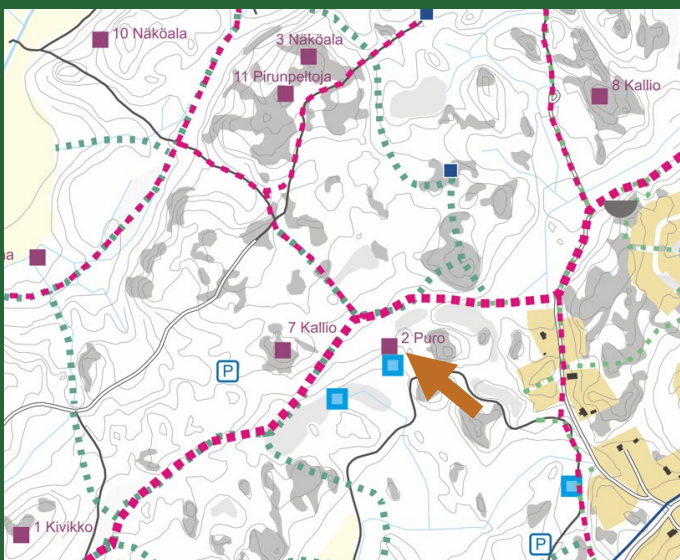

Putous

Metsästä valuu vettä, joka varsinkin keväisin muodostaa kymmeniä metrejä pitkän, jopa noin 10 metriä pudottavan vesiputouksen. Vesi virtaa entiseen pelto-ojaan.

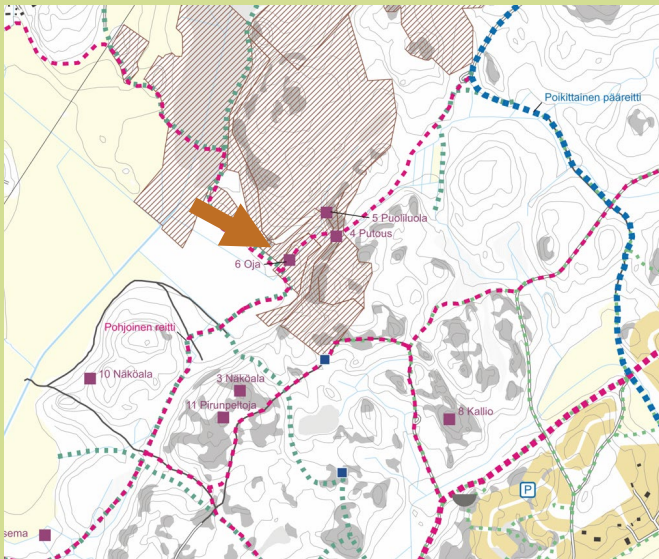
Putouksen alapäähän pääsee helpommin kuin yläpäähän, jossa maasto on vaikeakulkuisempaa.

Puro

Pieni puro solisee melkein ympäri vuoden. Vesi kertyy metsästä ja suosta. Vesi muodostuu puroksi sekä hieman alempana pieneksi lammeksi, josta se jatkaa Killinmäen kävelylenkin ali siltarummussa. Puro kasvaa alempana isoksi ojaksi ja yhtyy lopulta Gillobackaträskiin laskevaan valtaojaan.

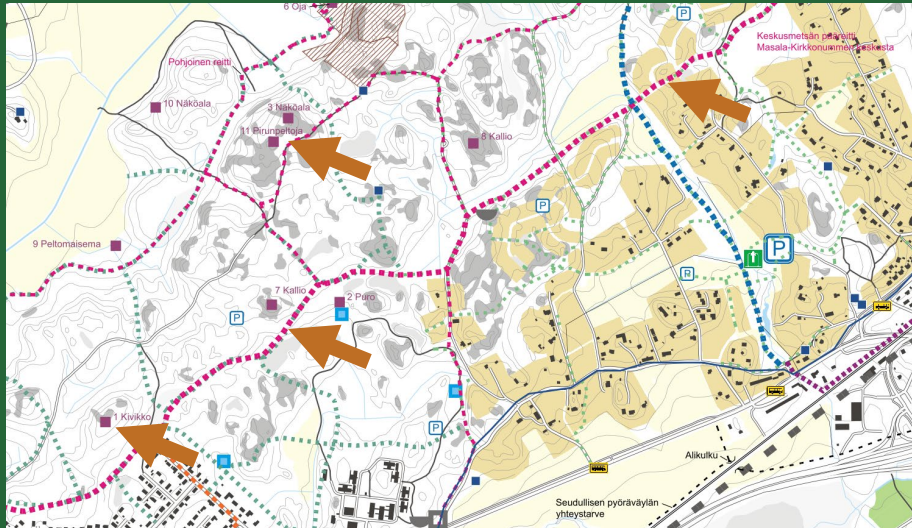

Siirtolohkareet ja pirunpellot

Eri puolilla Keskusmetsää on satoja isoja kivilohkareita. Osa kivistä sijaitsee kalliolla, osa enemmän metsässä. Kivien koko vaihtelee metristä viiteen metriin. Kiviä on käytetty mm. geokätköinä.

Alueelta löytyy runsaasti kalliisia alueita. Jääkausi on kasannut kallion laelle pirunpellon ja kiviröykkiöitä.

Polku- ja metsätieverkosto

Polkuja reisteilee alueella paljon, josta näkee, että Keskusmetsän alue on varsin suosittu ulkoilualue. Alueella myös maastopyöräillään ja ajellaan myös erilaisilla moottoripyörillä. Keskusmetsän alueeseen kuuluu myös pelto- ja niittyalueita, joiden läpi kulkee polkuyhteyksiä. Tarkoituksena on ohjata kova kulutus pohjustetuille selkeille reiteille, jotta herkkiä metsän ja puistoalueen kohtia voidaan säästää suurelta kulutukselta.

Alueen metsänomistajat käyttävät metsäajoteitä myös talousmetsiensä hoitoon.

Paranteesin aika

Porkkalan Parenteesi oli ajanjakso, jolloin Neuvostoliitto vuokrasi Porkkalan alueen Suomelta vuosina 1944–1956. Tämä ajanjakso oli erityisen merkittävä Kirkkonummen, Siuntion ja Inkoon asukkaille, sillä heidät evakuoitiin kodeistaan, ja alueelle perustettiin Neuvostoliiton sotilastukikohta.

Neuvostoliitto rakensi alueelle kaksi lentokenttää ja muita sotilaallisia rakenteita. Kirkkonummen keskusta toimi tukikohdan keskuspaikkana. Jäänteitä noista sotilaallisista rakenteista löytyy myös Keskusmetsän alueelta, joka kuului kokonaisuudessaan vuokra-alueelle. Kohteita ovat mm. bunkkerit, korsut, juoksuhaudat ja muut sotilaalliset kohteet. Kohteet on merkitty suunnitelmakarttaan ja sijoittuvat pääosin Masalan puoleiselle Keskusmetsän osalle.

Vuonna 1956 vuokra-alue palautettiin Suomelle. Porkkalan Parenteesi jätti pysyvän jäljen alueen historiaan ja asukkaiden muistoihin.

Parenteesikohteet

- Bunkkeri
- Juoksuhauda
- Korsu
- Rakennus

- Raunio
- Sotilaallinen kohde
- Muu kohde
- Mahdollinen kohde

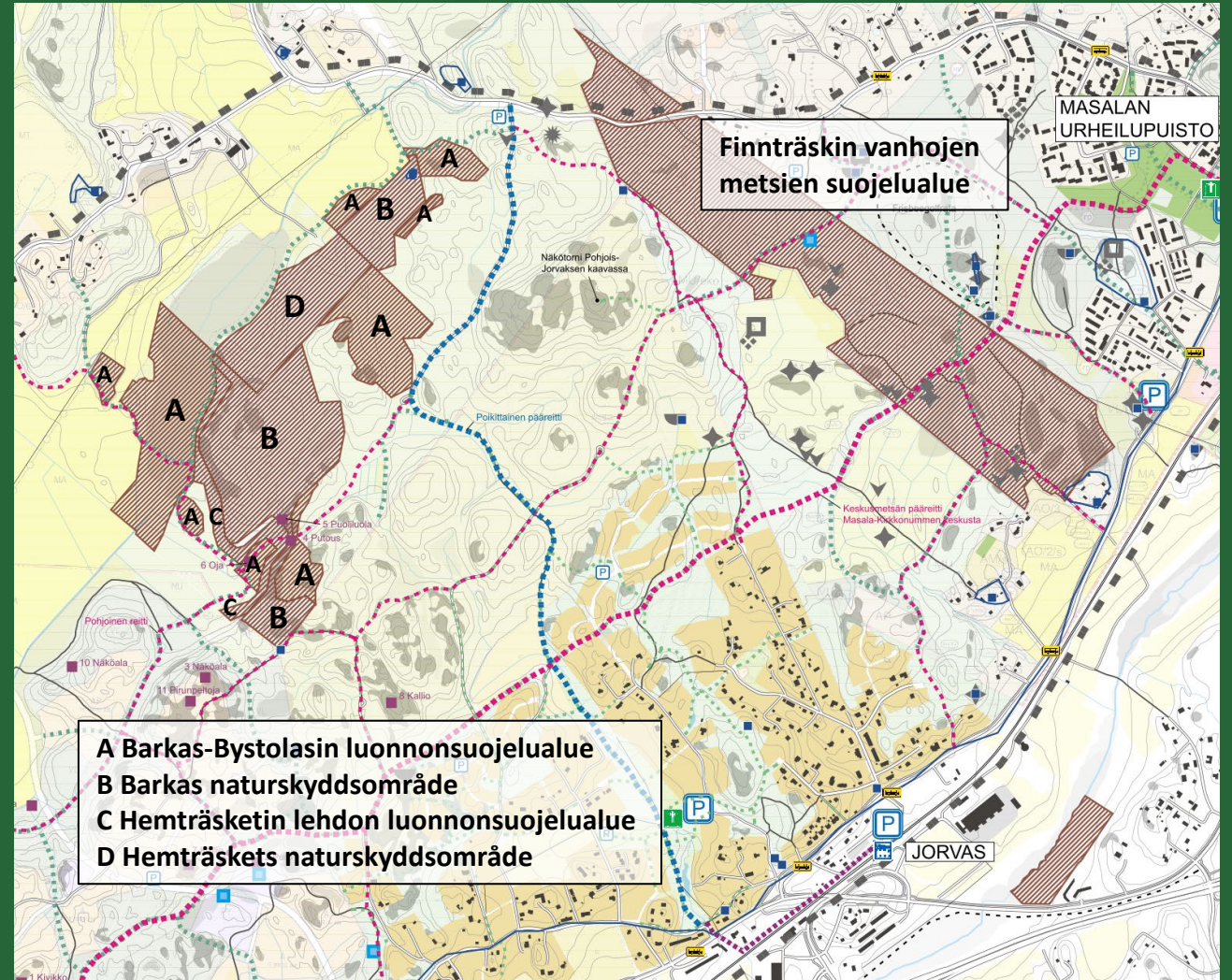

Luonnonsuojelualueet ja arvokohteet

Keskusmetsän pohjoisosiin sijoittuu kaksi laajahkoa luonnonsuojelualuekokonaisuutta. Finnträskin vanhojen metsien suojelualue sijoittuu Keskusmetsän koillisosaan lähelle Masalan keskustaa. Toinen laaja luonnonsuojelualue sijoittuu siitä länteen ja käsittää yksityisten omistamia luonnonsuojelualueita.

Luonnonsuojelualueiden kautta kulkevien reittien tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioida luonnonsuojelualueiden arvot. Herkillä alueilla tulee välttää suuria maansiirtotöitä ja reitti tulee perustaa mahdollisimman kevyesti. Käyttäjien reiteillä pysymistä voi kannustaa opaskylteillä.

Muut lähialueen arvokohteet, nähtävyydet ja maamerkit

Erityisiä nähtävyyksiä sijaitsee myös Keskusmetsäalueen ulkopuolella lähietäisyydellä helposti saavutettavasti. Näitä ovat esim. Jorvaksen Pokrovan luostarialue, Villa Rastlösan omintakeinen puutarha, Masalan urheilupuisto, Gesterby-Sepänkylän peltolaakso/kulttuurimaisema, Vanha Rantatie sekä muut alueen urheilu- ja leikkipuistot.

Pokrovan luostarialueen edestä kulkee Vanhan Rantatien eli keskiaikaisen Kuninkaanväylän linja osittain säilyneenä maakerrosten alla.

Opastus ja pysäköinti

Ulkoilijoiden ohjaus Keskusmetsään alkaa jo pysäköintialueilta, linja-autopysäkeiltä ja juna-asemilta (Kirkkonummen keskustan, Tolsan, Jorvaksen ja Masalan juna-asemilta). Ulkoilijoita opastetaan Keskusmetsään symboliopasteella, infotauluin ja kännykkäsovelluksella. Keskusmetsään voidaan halutessa suunnitella oma leikkisä ja luonnonläheinen kalustesarja, johon myös opasteet kuuluvat. Kaluste- ja opastesarjan väreinä käytetään Kirkkonummen graafisen ohjeen värejä.

Kvisin ja Pohjois-Jorvaksen asemakaavahankkeissa on ennakoitu Keskusmetsän ulkoilukäyttö osoittamalla kaavahankkeissa pysäköintipaikkoja, joilta on tarkoitus johtaa yhteydet Keskusmetsään. Näin tullaan toimimaan myös muissa Keskusmetsään rajoittuvissa asemakaavahankkeissa. Lisäksi metsää rajaavien taajama-alueiden jo rakennetut julkiset pysäköintialueet palvelevat metsän käyttäjiä.

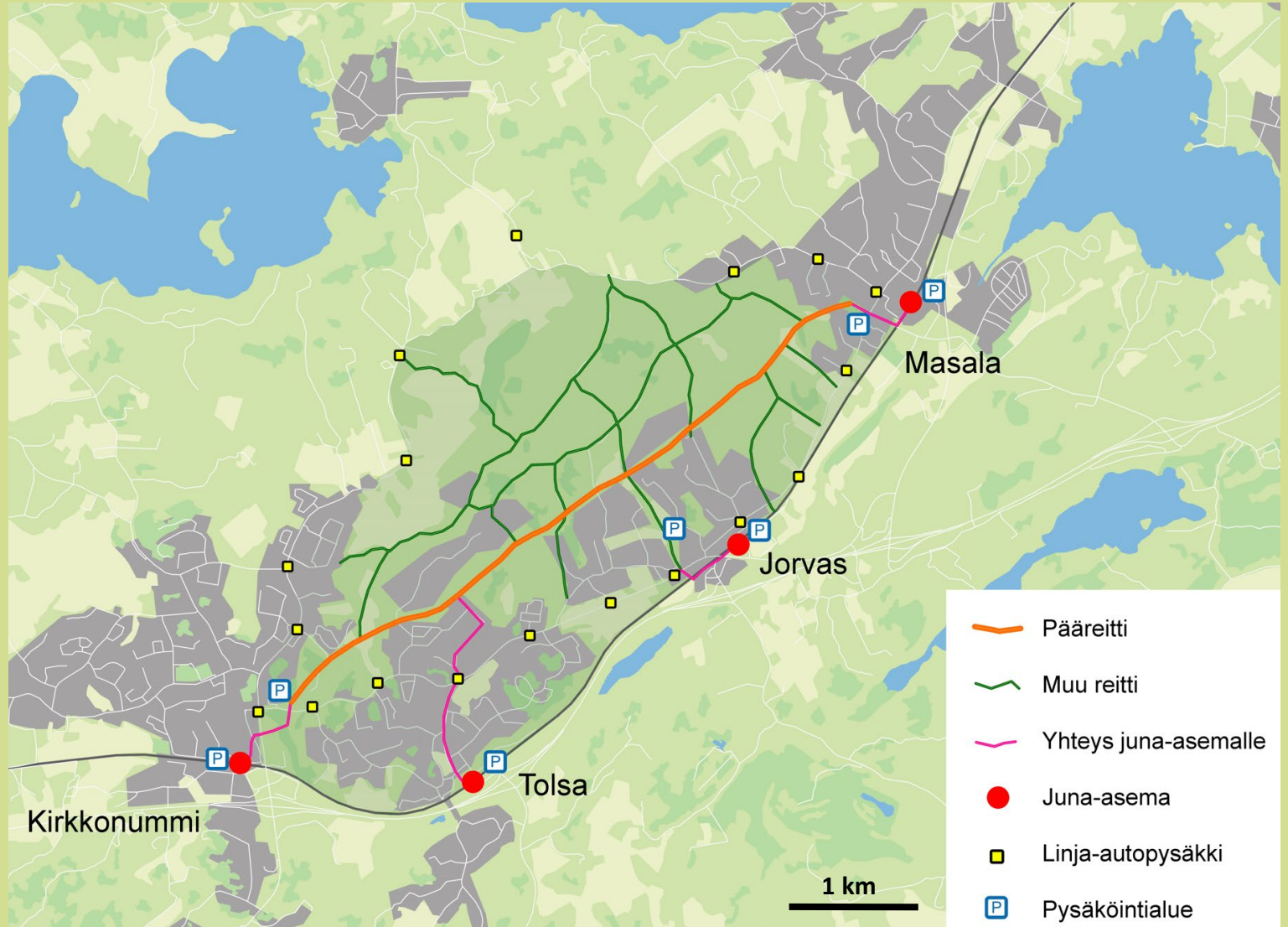

Yhteydet Keskusmetsään

Keskusmetsä toimii tärkeänä yhteisenä ulkoilualueena Kirkkonummen, Tolsan, Jorvaksen ja Masalan alueen asukkaille sekä muille alueella vieraileville.

Pääreitti ja sitä tukevat välittävät yhteysreitit palvelevat asukkaiden esteetöntä ja helppoa liikkumista metsäalueella ja asuntoalueiden välillä.

Alue on hyvin saavutettavissa linja-autoilla ja lähijunalla.

Yleissuunnitelman reitistö

Keskusmetsän reitistö on esitetty seuraavilla sivuilla esitetyillä kartoilla. Reitistö käsittää pääreitit Masalan ja Kirkkonummen keskustan välillä, poikittaisen pääreitit Vanhan Rantatien ja Sepänkyläntien välillä, yhteydet reitistöltä lähiseudun juna-asemille ja linja-autopysäkeille sekä muut Keskusmetsän tärkeät yhteysvälit.

Reitistö noudattaa pitkältä osayleiskaavoissa esitetyjä reitistölinjauksia, mutta mahdollisuuksien mukaan reitistö hyödyntää jo olemassa olevia polkuja ja muita yhteyksiä. Reitistön varrelle sijoittuu useita luonnonnähtävyyksiä sekä paikallishistoriaan liittyviä kohteita.

Pääreitti on esteetön, hyvin pinnoitettu ja mahdollisesti liiketunnisimilla valaistu jalankulkijoille ja myös pyöräilijöille tarkoitettu ekologinen laatukäytävä.

Pääreitien pituus on noin 7 km, josta uutta rakennettavaa osuutta on noin 5,3 km. Poikittaisen pääreitien pituus on noin 4,3 km. Muuta kehitettävää polkuverkostoa on noin 14 km.

Tarkemmassa suunnitteluvaiheessa reitistön varteen voi suunnitella mm. levähdys-, näköala- ja kuntoilupisteitä. Nämä toiminnot on kuitenkin ensisijaisesti tarkoitettu sijoittamaan viereisten kaava-alueiden keskuspuistoihin.

Karttaselitteet seuraavien sivujen kartoille on esitetty oikealla.

SELITTEET

	Tarkastelualue		Keskusmetsää palveleva pysäköintialue
	Keskusmetsän esteetön ja valaistun pääreitit		Muu pysäköintialue
	Poikittainen pääreitti		Juna-asema
	Muut Keskusmetsän tärkeät yhteysvälit		Linja-autopysäkki
	Yhteyksiä juna-asemille, oleva/uusi yhteys		Lähiliikuntapaikka
	Osayleiskaavoissa osoitetut ulkoilureitit / jalankulun ja pyöräilyn yhteydet	Parenteesikohteet	
	Kvisin ja Pohjois-Jorvaksen asemakaavassa osoitettu ulkoilureitti / jalankulun ja pyöräilyn yhteys		Bunkkeri
	Olemassa oleva polku		Juoksuhaata
	Muinaisjäännös tai muu kulttuuriperintökohde, alue/kohde		Korsu
	Luonnonsuojelualue		Rakennus
	Keskusmetsän helmet		Raunio
	Lähteikkö		Sotilaallinen kohde
			Muu kohde
			Mahdollinen kohde

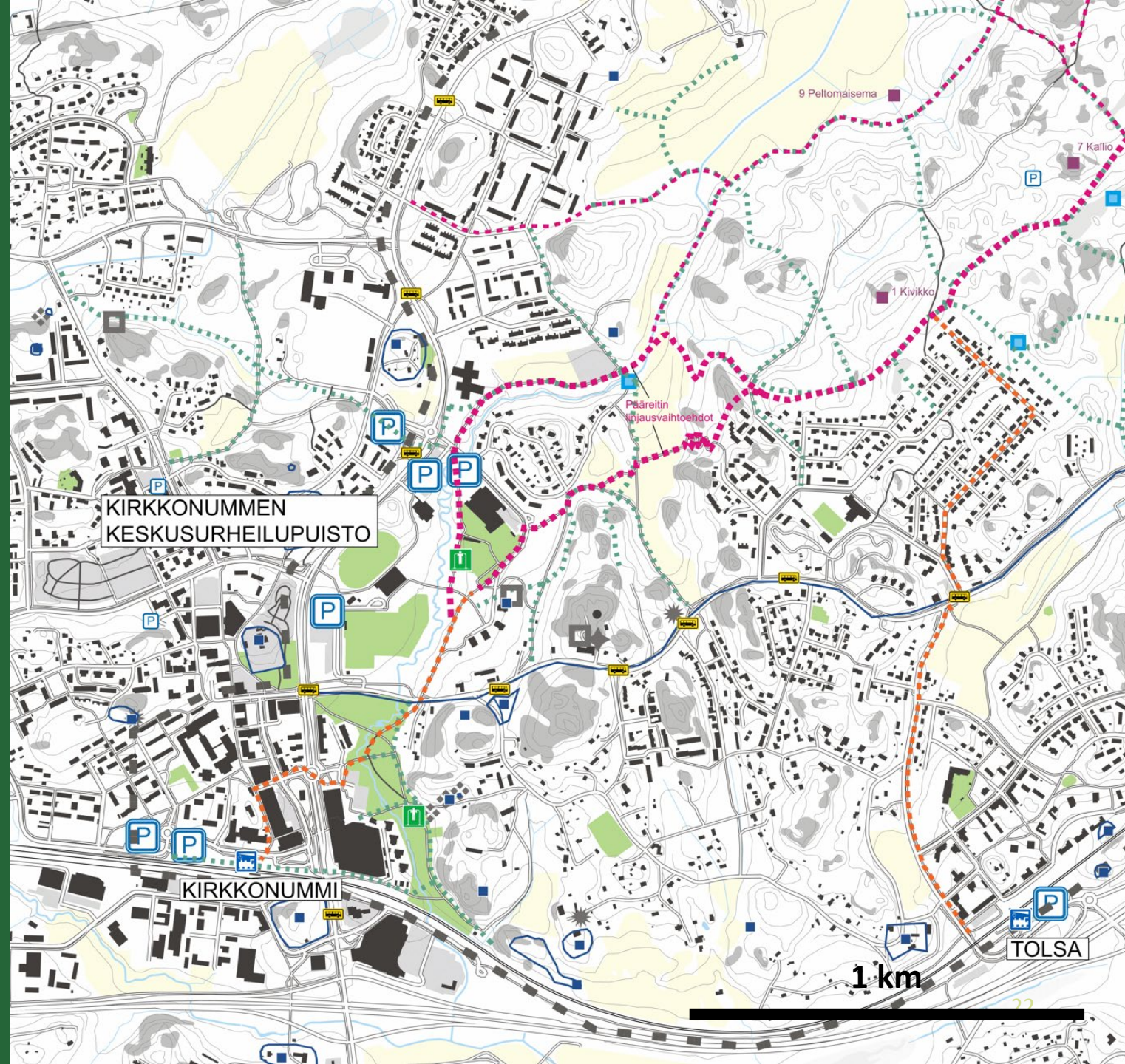

Kirkkonummen keskustan alue

Pääreitien lähtöpisteenä on Kirkkonummen keskusurheilupuisto, jossa on monipuolisesti eri liikuntamahdollisuuksia. Reitti yhdistyy olemassa olevan jalankulun ja pyöräilyn verkoston avulla keskustan palveluihin ja juna-asemalle.

Urheilupuiston alueella on pysäköintialueita, jotka palvelevat myös Keskusmetsän kävijöitä.

Pääreitti nousee Keskusmetsän ylängölle Jolkbyn pohjoispuolella. Reitille on esitetty kaksi vaihtoehtoista linjausta, sillä maaston suurten korkeuserojen vuoksi reitin sijainti tulee tutkia tarkemmin.

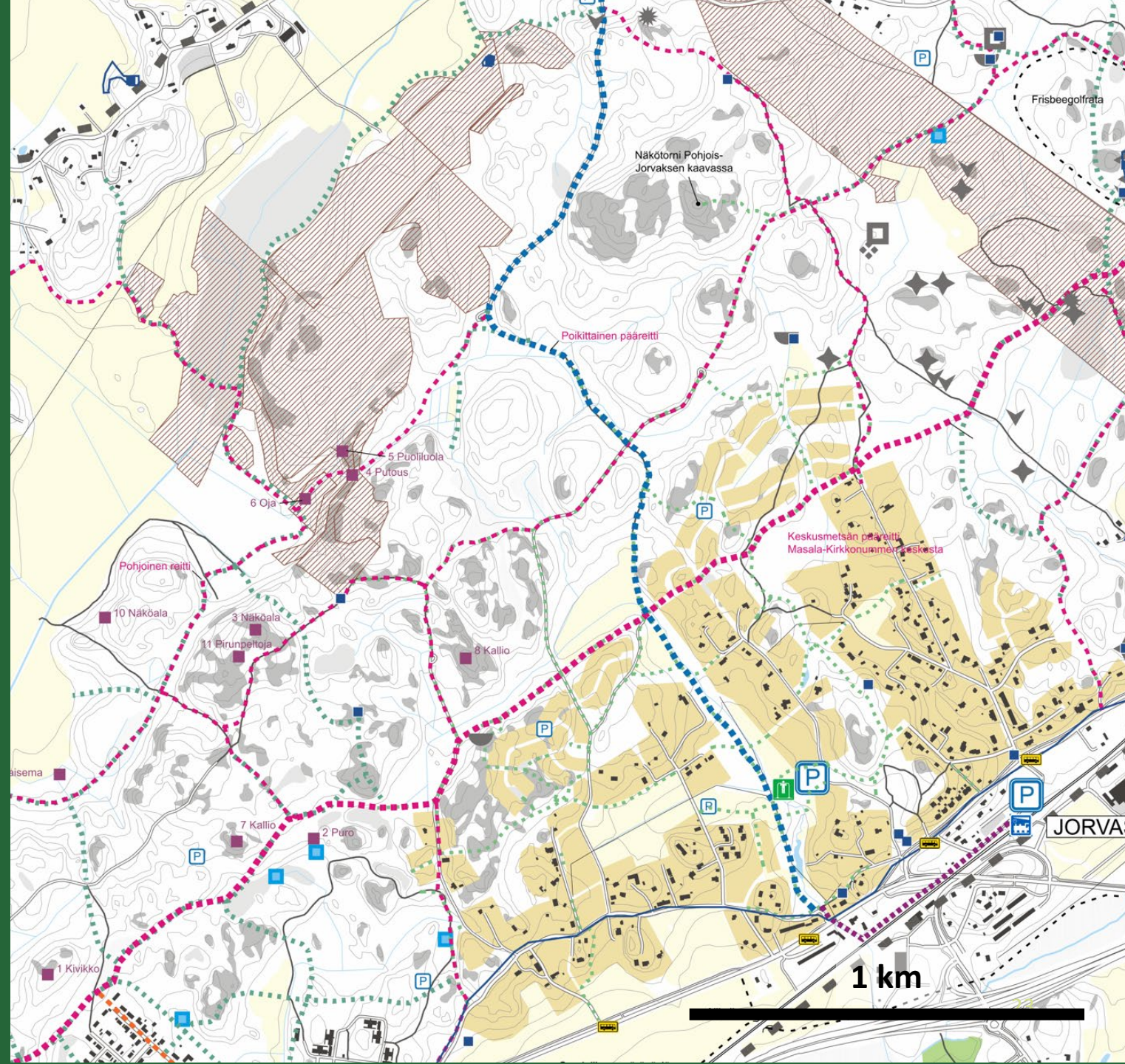

Jorvaksen alue

Pääreitti sijoittuu uusien kaavoitettavien asuinalueiden tuntumaan. Suunnitellut korttelialueet on esitetty kuvassa vaalean ruskealla vinorasterilla.

Poikittainen pääreitti sijoittuu uusien Pohjois-Jorvaksen ja Kvisin asuinalueiden väliseen keskuspuistoon. Poikittainen pääreitti yhdistää pääreitit Vanhaan Rantatiehen ja Sepänkyläntiehen. Vanhalta Rantatieltä suunnitellaan myös yhteyttä Jorvaksen juna-asemalle.

Keskusmetsän pohjoisosiin sijoittuu muita reittejä, jotka hyödyntävät olemassa olevaa ja ulkoilijoiden paljon käyttämiä metsäautoteitä ja polkuja.

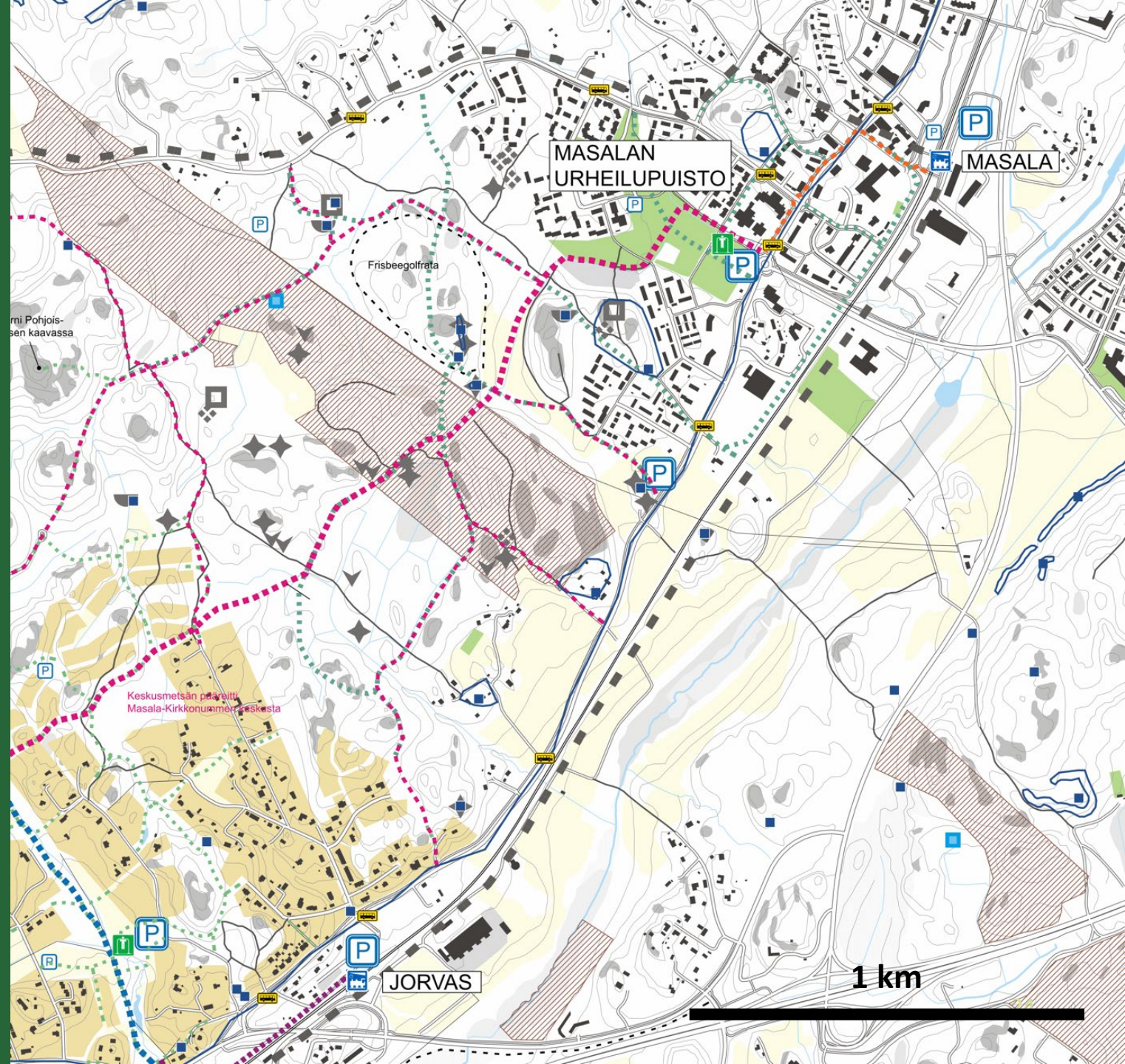
Masalan alue

Pääreitän itäinen päätepiste sijoittuu Masalan urheilupuistoon, josta on yhteys Masalan juna-asemalle.

Masalan urheilupuistossa on monipuolisia liikuntaharrastusmahdollisuuksia. Urheilupuiston länsipuolelle sijoittuu uusi frisbeegolfrata.

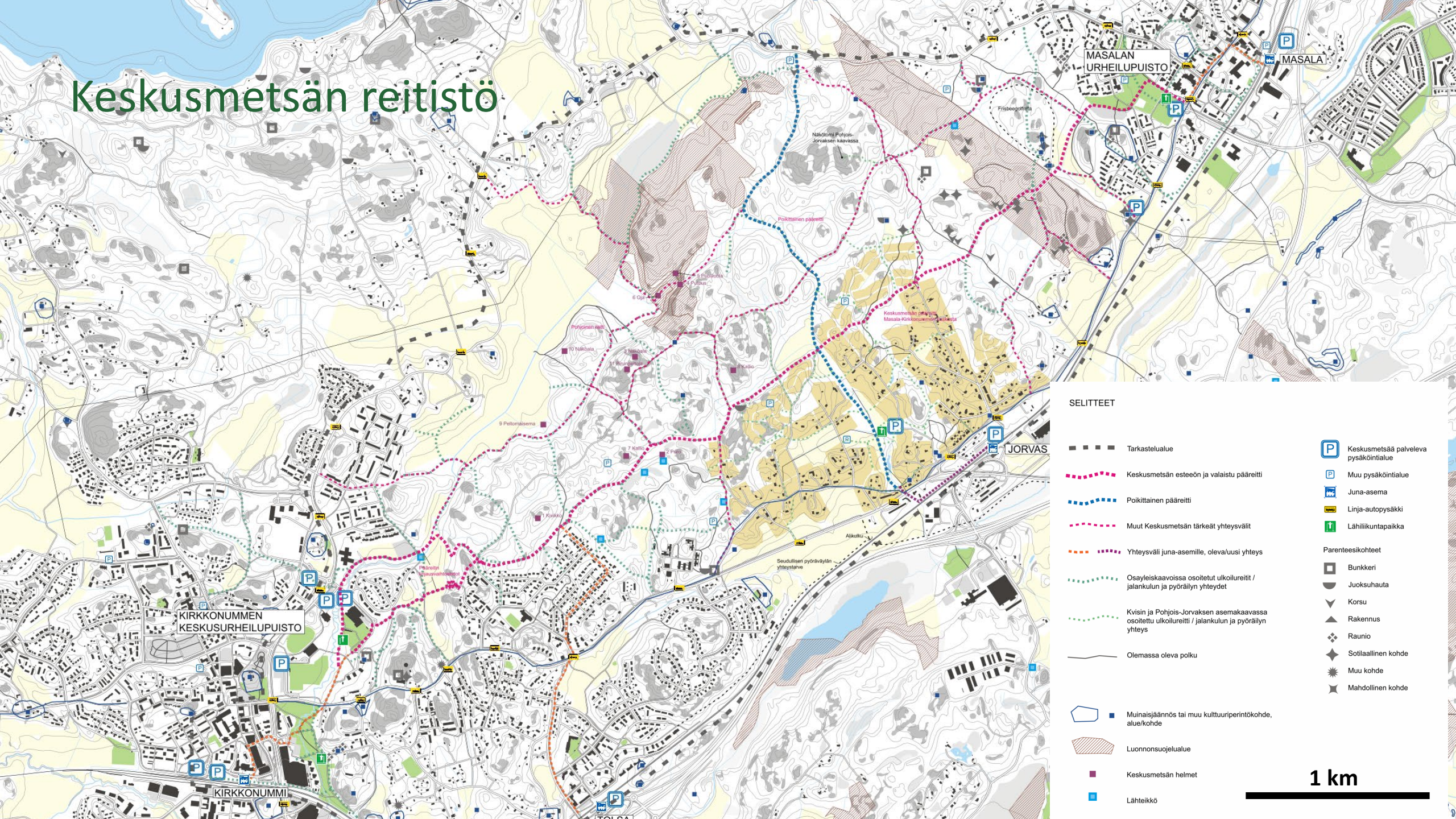
Alueella on pysäköintialueita mm. urheilupuiston ja juna-aseman yhteydessä.

Masalan frisbeegolfradan viereen sijoittuu Metsähallituksen luonnonsuojelualue, jonka läpi kulkeva laatu- tai ulkoilureittiyhteys tulee toteuttaa huomioiden luontoarvot ja mm. lepakot. Tällöin reitin rakenteet ja mm. valaistusratkaisu täytyy toteuttaa luontoarvoja ja lepakkoja vähän häiritsevällä tavalla.

Keskusmetsän reitistö

SELITTEET

- Tarkastelualue
- Keskusmetsän esteön ja valaistu päreitti
- Poikittainen päreitti
- Muut Keskusmetsän tärkeät yhteysvälit
- Yhteysväli juna-asemille, oleva/uusi yhteys
- Osayleiskaavoissa osoitetut ulkoilureitit / jalankulun ja pyöräilyn yhteydet
- Kvisin ja Pohjois-Jorvaksen asemakaavassa osoitettu ulkoilureitit / jalankulun ja pyöräilyn yhteys
- Olemassa oleva polku
- Muinaisjäännös tai muu kulttuuriperintökohde, alue/kohde
- Luonnonsuojelualue
- Keskusmetsän helmet
- Lähteikkö
- Keskusmetsää palveleva pysäköintialue
- Muu pysäköintialue
- Juna-asema
- Linja-autopysäkki
- Lähiiliikuntapaikka
- Parenteesikohteet**
- Bunkkeri
- Juoksuhauta
- Korsu
- Rakennus
- Raunio
- Sotilallinen kohde
- Muu kohde
- Mahdollinen kohde

1 km